

**NHỮNG GIẢI PHÁP ĐỂ PHÁT TRIỂN KẾ TOÁN QUẢN TRỊ
TRONG CÁC DOANH NGHIỆP VẬN TẢI BIỂN
SOLUTIONS FOR DEVELOPING MANAGEMENT ACCOUNTING
IN SHIPPING BUSINESS FIRMS**

ThS. ĐỖ THỊ MAI THƠM

Khoa Kinh tế Vận tải biển, Trường ĐHHH

Tóm tắt:

Ở nhiều quốc gia phát triển trên thế giới kế toán quản trị đã trở thành một nghề với những tiêu chuẩn nghề nghiệp xác định (CMA), thì ở Việt Nam, kế toán quản trị chỉ thực sự được tìm hiểu vào đầu những năm 90 và được nghiên cứu có hệ thống từ năm 1999 nên việc áp dụng kế toán quản trị trong các doanh nghiệp nói chung và trong các doanh nghiệp vận tải biển nói riêng còn nhiều hạn chế. Kế toán quản trị được hình thành song song với kế toán tài chính nhằm cung cấp thông tin một cách đầy đủ cho nhà quản lý. Để sử dụng hiệu quả công cụ này, bài báo dưới đây sẽ phân tích đưa ra những giải pháp cần phải có để phát triển kế toán quản trị trong các doanh nghiệp vận tải biển.

Abstract:

In many developed countries, management accounting has become a career with certified job standards, while in Viet Nam it was first studied in the early 1990 and has been studied systematically since 1999 now, therefore the application of management accounting in any business firms in general and in shipping business firms in particular still has much restriction.

Management accounting is established in parallel with financial management in order to supply all managers with sufficient information. To use this instrument effectively, the following article will analyze and give solutions needed for the development of management accounting in shipping business firms.

1. Đặt vấn đề:

Trong cơ chế kinh tế thị trường và môi trường mở cửa, hội nhập, yêu cầu đặt ra với kế toán đã có sự thay đổi căn bản và nâng lên về chất, những yêu cầu đó là:

- Cung cấp những thông tin kinh tế tài chính toàn diện, đầy đủ, kịp thời, tin cậy cho mọi đối tượng trong và ngoài đơn vị.
- Thoả mãn yêu cầu quản trị doanh nghiệp, quản trị tài chính.
- Phân tích và dự báo kinh tế - tài chính, phục vụ điều hành và ra các quyết định kinh tế - tài chính trong quản trị doanh nghiệp [1].

Kế toán quản trị là việc thu thập, xử lý, phân tích và cung cấp thông tin kinh tế, tài chính theo yêu cầu quản trị và quyết định kinh tế, tài chính trong nội bộ đơn vị kế toán. Mục đích của kế toán quản trị nhằm cung cấp các thông tin về hoạt động nội bộ của doanh nghiệp, như: Chi phí của từng bộ phận, từng công việc, sản phẩm; Phân tích, đánh giá tình hình thực hiện với kế hoạch về doanh thu, chi phí, lợi nhuận; Quản lý tài sản, vật tư, tiền vốn, công nợ; Phân tích mối quan hệ giữa chi phí với khối lượng và lợi nhuận; Lựa chọn thông tin thích hợp cho các quyết định đầu tư ngắn hạn và dài hạn; Lập dự toán ngân sách sản xuất, kinh doanh;... Tất cả các thông tin trên nhằm phục vụ việc điều hành, kiểm tra và ra quyết định kinh tế [4]. Do đó, việc thúc đẩy sự phát triển của kế toán quản trị tại các doanh nghiệp vận tải biển, trong bối cảnh nền kinh tế phát triển mạnh, song hành với sự cạnh tranh gay gắt như hiện nay là hết sức cần thiết.

2. Những giải pháp để phát triển và ứng dụng kế toán quản trị trong các doanh nghiệp vận tải biển có hiệu quả:

Khảo sát tại một số các doanh nghiệp vận tải biển cho thấy, đến nay kế toán quản trị chỉ tồn tại dưới hai loại hình:

Với những doanh nghiệp có hệ thống quản lý chủ yếu dựa trên nền tảng chuyên môn hoá từng bộ phận hoạt động sản xuất kinh doanh, từng hoạt động quản lý, thì nội dung kế toán quản trị được xây dựng theo hướng cung cấp thông tin định lượng về tình hình kinh tế tài chính theo từng bộ phận chuyên môn hoá để phục vụ cho việc hoạch định, tổ chức thực hiện, kiểm tra và ra quyết định của nhà quản lý ở từng cấp quản trị.

Nội dung loại hình kế toán quản trị này thường gồm những lý luận và nghiệp vụ kỹ thuật cơ bản sau:

- Phân loại, kiểm soát, đánh giá chi phí theo từng phạm vi chuyên môn, hoặc cấp bậc quản trị.
- Xác định, kiểm soát, đánh giá giá thành sản phẩm, chủ yếu là giá thành trong từng quá trình sản xuất.
- Dự toán ngân sách hoạt động sản xuất kinh doanh hàng năm theo từng bộ phận và đánh giá trách nhiệm quản lý ở từng cấp bậc quản trị.
- Thu thập, phân tích dữ liệu, từ đó thiết lập thông tin thích hợp, phục vụ cho việc xây dựng giá bán, phương án kinh doanh ngắn hạn và dài hạn theo từng bộ phận, cấp bậc quản trị.
- Phân tích, dự báo chỉ số tài chính ở từng bộ phận hoạt động.

Với những doanh nghiệp có hệ thống quản lý chủ yếu dựa trên nền tảng từng quá trình hoạt động (được hiểu là bao gồm tất cả các công đoạn, bộ phận như nghiên cứu và phát triển dịch vụ vận tải biển, thiết kế tiến trình sản xuất kinh doanh dịch vụ vận tải biển, marketing, phân phối, dịch vụ sau phân phối hoặc bao gồm một nhóm công đoạn, bộ phận gắn kết nhau trong quá trình hoạt động sản xuất, kinh doanh), thì nội dung kế toán quản trị được xây dựng theo hướng cung cấp thông tin định lượng về tình hình kinh tế, tài chính theo từng quá trình hoạt động để phục vụ cho việc hoạch định, tổ chức, phối hợp thực hiện, đánh giá hiệu quả của từng nhóm thực hiện quá trình hoạt động (những người có chuyên môn khác nhau cùng thực hiện một quá trình kinh doanh) [3]. Cụ thể là:

- Phân loại, kiểm soát, đánh giá chi phí theo từng quá trình hoạt động.
- Dự toán ngân sách của từng quá trình hoạt động và đánh giá hiệu quả của từng nhóm thực hiện quá trình.
- Thu thập, phân tích dữ liệu để xây dựng thông tin thích hợp, phục vụ cho việc lựa chọn từng quá trình hoạt động và phối hợp thực hiện của nhóm thực hiện quá trình.
- Phân tích, dự báo các chỉ số tài chính của từng quá trình hoạt động.

Kế toán quản trị được hình thành song song với kế toán tài chính nhằm cung cấp thông tin một cách đầy đủ, chi tiết cho nhà quản lý. Để sử dụng hiệu quả công cụ này, các doanh nghiệp vận tải biển cần chú ý một số vấn đề sau [2]:

- Hệ thống kế toán quản trị không có một quy chuẩn pháp lý chung nào về hình thức lẫn nội dung báo cáo. Do đó, doanh nghiệp phải tự xây dựng một hệ thống chỉ tiêu kế toán quản trị cụ thể theo mục tiêu quản trị đặt ra. Các chỉ tiêu này phải đảm bảo so sánh được giữa các thời kỳ để đưa ra được các đánh giá chính xác về thực tế tình hình hoạt động của doanh nghiệp. Trong quá trình hội nhập, doanh nghiệp có thể tham khảo các mô hình báo cáo, hệ thống chỉ tiêu của các tập đoàn kinh tế trên thế giới để áp dụng cho phù hợp với thực tế của mình.
- Doanh nghiệp cần xây dựng qui trình sản xuất thống nhất, thiết lập hệ thống quản lý chất lượng sản phẩm, dịch vụ. Điều này không những giúp doanh nghiệp chuẩn hoá hoạt động mà còn là cơ sở để cung cấp nguồn số liệu chính xác cho kế toán quản trị trong quá trình lập báo cáo. Chính sự thống nhất về bản chất số liệu sẽ giúp việc so sánh các chỉ tiêu hiệu quả hơn.
- Cần xây dựng một đội ngũ nhân sự làm công tác kế toán không những có chuyên môn nghiệp vụ mà còn có sự hiểu biết về hoạt động sản xuất kinh doanh của doanh nghiệp, từ đó mới có thể đưa ra các phân tích, đánh giá chính xác trên cơ sở số liệu thu thập được.

- Báo cáo của kế toán quản trị được sử dụng kết hợp với các báo cáo khác của doanh nghiệp như báo cáo về thị trường, đối thủ cạnh tranh, công nghệ sản xuất... để có cái nhìn toàn diện hơn về các yếu tố đang tác động đến hoạt động của doanh nghiệp.
- Ứng dụng công nghệ thông tin vào việc xử lý số liệu. Hiện nhiều doanh nghiệp vẫn chưa sử dụng một hệ thống phần mềm quản trị thống nhất, mà chỉ mới áp dụng phần mềm kế toán, nên việc lấy số liệu chỉ dừng ở việc tận dụng nguồn thông tin từ kế toán tài chính, trong khi chưa có sự liên kết giữa các bộ phận khác nhau. Đây là một nguyên nhân khiến quá trình lấy số liệu bị sai sót và không kịp thời.

3. Kết luận:

Qua việc nghiên cứu và phân tích ở trên, để có thể phát triển kế toán quản trị trong các doanh nghiệp vận tải biển cần thiết phải có những giải pháp đồng bộ như sau:

- Doanh nghiệp phải tự xây dựng một hệ thống chỉ tiêu kế toán quản trị cụ thể theo mục tiêu quản trị đặt ra;
- Doanh nghiệp cần xây dựng thống nhất các chỉ tiêu về hoạt động, các chỉ tiêu về tài chính theo lịch trình vận tải của từng tàu, trên từng tuyến đường, thiết lập hệ thống quản lý chất lượng dịch vụ vận tải biển;
- Cần xây dựng một đội ngũ nhân sự làm công tác kế toán quản trị vừa có chuyên môn kế toán, vừa có chuyên môn khai thác vận tải biển;
- Báo cáo của kế toán quản trị lập ra phải sử dụng kết hợp được với các báo cáo khác của doanh nghiệp;
- Ứng dụng công nghệ thông tin vào việc xử lý số liệu trên phần mềm quản trị thống nhất.

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

- [1]. Thông tư 53/2006/TT-BTC ngày 12 tháng 6 năm 2006 hướng dẫn áp dụng kế toán quản trị trong doanh nghiệp do Bộ Tài chính ban hành.
- [2]. Tạp chí Kế toán điện tử lớn nhất Việt Nam, Hệ thống các bài viết, nghiên cứu, bình luận, tin tức về kế toán, kiểm toán, ngân hàng, tài chính,...tại trang Web: www.tapchiketoan.com/
- [3]. Hệ thống các bài viết, nghiên cứu, bình luận, tin tức về kế toán, kiểm toán, ngân hàng, tài chính, ... tại địa chỉ trang Web:
- [4]. Tapchiketoan.info/index.php?option=com_content&tat=viewid=499&Itemid=162-66k
- [5]. Th.S Bùi Văn Trường (2006). Kế Toán Quản Trị. Nhà xuất bản Lao động Xã hội.

Người phản biện: PGS.TS. Phạm Văn Cương